សម្លេងខ្មែរនៅបរទេស

ការវិភាគ

របស់ព្រះតេជព្រះគុណបណ្ឌិត ហុក-សាវណ្ណ
ក្រោមប្រធានបទ ឯករាជ្យតាមផ្លូវលោក និងតាមផ្លូវធម៌

www.hoksavann.org

ថ្ងៃទី១ កុម្ភៈ ២០១៣

១- ឯករាជ្យតាមផ្លូវលោក ៖

ពាក្យថា «ឯករាជ្យ» តាមផ្លូវលោក បើតាមវចនានុក្រមដែលសរសេរថា ភាពនៃរដ្ឋឬប្រទេស ដែលមានសិទ្ធិនិងសេរីភាពពេញបរិបូណ៌ក្នុងការគ្រប់គ្រងខ្លួនឯង ពុំចំណុះប្រទេ-សដទៃ គឺគ្រប់គ្រងឯករាជ្យ ការពារឯករាជ្យខ្លួនឯងបាន ។ បើយកន័យខ្លះតាមវចនានុក្រមពួកបស្ចឹមប្រទេសថា សេរីភាពរបស់រដ្ឋនីមួយៗ គ្រប់គ្រងឬត្រួតត្រាដោយខ្លួនឯង ឈរលើខ្លួនឯងបាន មិនចំណុះប្រទេសដទៃ ។ ការឲ្យន័យតាមប្រភពផ្សេងៗគ្នា ប៉ុន្តែមានន័យដូចគ្នាគឺ ពាក្យថា «ឯករាជ្យ» បានដល់ប្រទេសដែលមានអំណាចខ្លួនឯង គ្មានប្រទេសណាធ្វើអាណានិគមនិយមត្រួតត្រាលើខ្លួន ។

២- ឯករាជ្យតាមផ្លូវធម៌ ៖

ពាក្យថា «ឯករាជ្យ» តាមន័យផ្លូវធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា បានដល់ការផ្តាច់ចិត្តចេញពីឧបក្កិលេសជាចិត្តឯករាជ្យ ព្រោះឧបក្កិលេសនេះ ដឹកនាំចិត្តឲ្យធ្វើអំពើអាក្រក់ផ្សេងៗទៅតាមសភាពរបស់ឧបក្កិលេស ដែលមានឥទ្ធិពលមានអំណាចទៅលើផ្លូវចិត្ត ។ ចិត្តដែលបានឯករាជ្យ តម្កល់ក្នុងកុសលធម៌មកពីគ្មានឧបក្កិលេសត្រួតត្រាទៅលើចិត្ត ។ ចិត្តនៅមានកិលេសតណ្ហាបញ្ជាពីលើ ពុំឈ្មោះថាចិត្តមានឯករាជ្យទេ គឺចិត្តជាខ្ញុំនៃតណ្ហា ចិត្តនៅក្រោមបង្គាប់នៃតណ្ហា ។ ចិត្តដែលបានទទួលឯករាជ្យពេញបរិបូណ៌ គឺលោកុត្តរចិត្ត ជាចិត្តរំដោះខ្លួនចេញពីតណ្ហារហូតបានសំរេចព្រះនិព្វាន ។

៣- ទំនាក់ទំនងឯករាជ្យតាមផ្លូវលោក និងផ្លូវធម៌ ៖

ប្រវត្តិសាស្ត្របញ្ជាក់ថា ការបាត់បង់ឯករាជ្យរហូតបាត់បង់ទឹកដី ឬទឹកដីរួមតូចកាលពីជំនាន់ដើម រហូតមកដល់ពេលបច្ចុប្បន្ននៃប្រទេសខ្លះដូចប្រទេសកម្ពុជាជាដើម មកអំពីការគ្រប់គ្រងប្រទេសធ្វេសប្រហែសពុំបានប្រុងប្រយ័ត្ន កើតមានការបែកបាក់សាមគ្គីផ្ទៃក្នុងពុំមានឯកភាពជាតិ ។ ការបែកបាក់ផ្ទៃក្នុង ជាកត្តាចម្បងដែលនាំឲ្យបាត់បង់«ឯករាជ្យ» ឬ «អធិបតេយ្យជាតិ» ហើយជាកត្តាធ្វើឲ្យអស់ទឹកដីរបស់ខ្លួន ព្រោះបរទេសដែលអាចលូកដៃចូលមកឈ្លានពានប្រទេសណាមួយបាន ភាគច្រើនដោយការបែកបាក់ផ្ទៃក្នុង ។ ក្នុងន័យនេះ ទំនាក់ទំនងផ្លូវធម៌ គឺអ្នកដឹកនាំមានមហិច្ឆិតាផ្តាច់ខ្លួនដោយអំពើអយុត្តិធម៌ ធ្វើឲ្យប្រជាពលរដ្ឋក្តៅក្រហាយប្រឆាំងតបវិញ អ្នកមានអំណាចគ្មានសមត្ថភាពទប់ទល់បាន ក៏ទៅពឹងបរទេសឲ្យមកជួយបង្ក្រាប ។ បើការបង្ក្រាបនោះមានជ័យជំនះ ហើយបើប្រទេសដែលជួយច្បាំងនោះមានមហិច្ឆិតាផង ក៏ធ្វើអាណានិគមនិយមលើប្រទេសខ្លួនទៅ «ឯករាជ្យ» ក៏ត្រូវបាត់បង់ ។ នេះមកពីអ្នកដឹកនាំប្រទេសប្រាសចាកផ្លូវធម៌ ប-ណ្តាលឲ្យមហិច្ឆិតា ឬតណ្ហារបស់ខ្លួនដឹកនាំដឹកនាំរហូតបាត់បង់ «ឯករាជ្យ» ។ បើគោរពសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋឲ្យបានពេញលេញនោះ សាមគ្គីនឹងកើតមាន ហើយបរទេសទោះបីមានមហិច្ឆិតាខ្លាំងក្លាយ៉ាងណា ក៏ពុំហ៊ានចូលមកឈ្លានពានប្រទេសខ្លួនបានឯករាជ្យ ក៏ស្ថិតនៅគង់វង្ស ។

អំពីយុត្តិធម៌ និងអយុត្តិធម៌តាមផ្លូវលោក និងផ្លូវធម៌

ពាក្យថា «យុត្តិធម៌» តាមទស្សនៈរបស់ក្រុមនីតិវិទ្យាក្នុងផ្លូវអាណាចក្រឲ្យន័យថា ភាពត្រឹមការសមហេតុសមផល ។ ឯពាក្យថា «អយុត្តិធម៌» មានន័យផ្ទុយគ្នា គឺភាពពុំត្រឹមត្រូវ ភាពពុំសមហេតុផល ។ ភាពត្រឹមត្រូវនិងពុំត្រឹមត្រូវនេះ តាមផ្លូវលោក គឺយោលទៅតាមក្របខ័ណ្ឌនៃច្បាប់របស់ប្រទេសនីមួយៗ និងរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលគេបានអនុម័តយកមកប្រើ ។ បានសេចក្តីថា យុត្តិធម៌ ឬពុំយុត្តិធម៌ ស្រេចតែការព្រមព្រៀងគ្នាសន្មត់យកមកអនុវត្ត ។ ក្នុងន័យនេះហើយ បានជាគេជ្រើសរើសអ្នកចេះច្បាប់ អ្នកមិនប្រកបដោយអគតិធម៌ មកសរសេរព្រាងច្បាប់ជាដំបូង ដើម្បីឲ្យអត្ថន័យច្បាប់បានល្អ មានយុត្តិធម៌ បន្ទាប់មកទើបសភាជម្មនុញ្ញយកសេចក្តីព្រាងនេះទៅពិភាក្សាអនុម័ត ។ លុះសភាជម្មនុញ្ញអនុម័តហើយ គេត្រូវដាក់ឲ្យប្រជាពលរដ្ឋបញ្ចេញមតិលើច្បាប់នោះមួយជាន់ទៀត ។ នេះនិយាយអំពីរបៀបចាត់ចែងនៃប្រទេសដែលកាន់របបប្រជាធិបតេយ្យសេរី ។ បើច្បាប់នោះតាក់តែងឡើងដោយជន ឬក្រុមផ្តាច់ការ ឬលទ្ធិកុម្មុយនិស្ត ច្បាប់នោះពុំមានយុត្តិធម៌ឡើយ គឺគេតាក់តែងច្បាប់ទៅតាមអំពើផ្តាច់ការរបស់គេ ។ នេះនិយាយអំពីយុត្តិធម៌ ឬពុំយុត្តិធម៌ក្នុងការតាក់តែងច្បាប់ និងអនុម័តច្បាប់ ។ ឯការបកស្រាយច្បាប់ដើម្បីអនុវត្តឲ្យបានត្រឹមត្រូវ គឺជាភារៈរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋធម្ម-នុញ្ញ ដែលបានជ្រើសតាំងពីអ្នកមានចំណេះខាងច្បាប់ ហើយជាស្ថាប័នឯករាជ្យត្រូវបកស្រាយ ឯអ្នកមានអំណាចដែលកាន់នីតិប្រតិបត្តិ មានសិទ្ធិស្នើច្បាប់ តែគ្មានសិទ្ធិបកស្រាយច្បាប់ឡើយ ។

អំពើយុត្តិធម៌ និងអយុត្តិធម៌តាមផ្លូវធម៌

«ច្បាប់យុត្តិធម៌និងអយុត្តិធម៌» ដែលសំដែងឡើងដោយ «ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ» ជាច្បាប់មានសច្ចធម៌ ជាច្បាប់ធម្មជាតិសាកល ។ ពាក្យថា «យុត្តិធម៌» ស្មើគ្នានឹងពាក្យថាអំពើបុណ្យ អំពើជាកុសល និងអំពើសុចរិត ។ ឯពាក្យថា អយុត្តិធម៌ស្មើគ្នានឹងពាក្យថា អំពើបាប អំពើជាអកុសល និងអំពើទុច្ចរិត ។ ពាក្យទាំងពីរក្រុមនេះផ្ទុយគ្នា ប្រើផ្លាស់ប្តូរគ្នាបាន ។ យុត្តិធម៌ប្រែថា ប្រកបដោយធម៌ បានដល់បុណ្យ កុសល និងសុចរិត ។ ឯអយុត្តិធម៌ ប្រែថាមិនប្រកបដោយធម៌ បានដល់បាប អកុសល និងទុច្ចរិត ។ បើនិយាយដល់ជំពៅព្រះពុទ្ធសាសនា មូលហេតុដែលនាំឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើយុត្តិធម៌ និងអយុត្តិធម៌ គឺ

បើចិត្តបរិសុទ្ធ ប្រាសចាក «លោភៈ ទោសៈ មោហៈ» នាំឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើយុត្តិធម៌ បើចិត្តសៅហ្មងប្រកបដោយ «លោភៈ ទោសៈ មោហៈ» នាំឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើអយុត្តិធម៌ ។ យុត្តិធម៌ជាគុណធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ នាំឲ្យអ្នកប្រព្រឹត្តបានសុខ ។ ឯអយុត្តិធម៌ជាគុណវិបត្តិ នាំឲ្យអ្នកប្រព្រឹត្តបានទុក្ខ ។ ច្បាប់យុត្តិធម៌និងអយុត្តិធម៌ដែលរកឃើញដោយព្រះពុទ្ធនេះ គឺជាសច្ចសាកល ត្រូវគ្រប់ពេលវេលា និងគ្រប់ទីកន្លែង ផ្ទុយគ្នាពីច្បាប់ផ្លូវលោក ដែលបញ្ញត្តិឡើងតាមការស្រុះស្រួលគ្នាអនុម័ត ពុំអាចមានយុត្តិធម៌ដូចច្បាប់ផ្លូវធម៌ឡើយ ។ បើគេប្រព្រឹត្តល្អដោយកាយ វាចា ចិត្ត ឈ្មោះថាគេប្រព្រឹត្តអំពើយុត្តិធម៌ ។ ដូច្នេះបានសេចក្តីថា អំពីយុត្តិធម៌និងអយុត្តិធម៌នេះ ពុំមែនសំដៅយកតែចៅក្រមកាត់សេចក្តីឡើយ គឺសំដៅយកអំពើល្អនិងអាក្រក់ជាទូទៅ ។ ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនាមានយុត្តិធម៌ណាស់ ជាច្បាប់ធម្មជាតិសាកល គឺបុគ្គលបានសុខទុក្ខចំរើន ឬ វិនាស ស្របតាមអំពើរបស់ខ្លួន ។ បានសេចក្តីថា អំពើកម្មរបស់ខ្លួន ជាអ្នកកាត់សេចក្តីជាស្វ័យប្រវត្តិ ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាសំដែងអំពីទំនាក់ទំនងរវាងហេតុនិងផល គឺហេតុយ៉ាងណា ផលក៏យ៉ាងនេះដែរ ។ បានសេចក្តីថា បើហេតុល្អ បានផលល្អ បើហេតុអាក្រក់ បានផលអាក្រក់ ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាបានបញ្ជាក់ទៀតថា ហេតុល្អនិងហេតុអាក្រក់នោះ ទោះបីប្រព្រឹត្តដោយបិទបាំងមិនឲ្យអ្នកដទៃដឹង ក៏នៅតែឲ្យផលនៅពេលណាមួយពុំខានឡើយ ។ តាមពិត សេចក្តីបរិសុទ្ធនិងសៅហ្មងគឺខ្លួនឯងដឹងរួចហើយ នេះហើយជាការសំខាន់ ពុំមែនស្ថិតនៅលើអ្នកដទៃដឹង ឬពុំដឹងឡើយ ៚

*   *

*